

AYFER TUNÇ'UN KAPAK KIZI-YEŞİL PERİ GECESİ-OSMAN ROMANLARINDA NARSİSİZMİN TEZAHÜRLERİ

In Ayfer Tunç's Cover Girl-Green Fairy Night-Osman Novels Manifestations of Narcissism

Ertuğrul Gazi DERHEM

MEB, Kırıkkale, Türkiye, ertugruderhem@gmail.com

Araştırma Makalesi/Research Article

Öz

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
24.01.2022

Kabul/Accepted:
01.03.2022

Sayfa/ Page:
95-105

mecmua.1062191

Çağdaş Türk romanının en önemli isimlerinden biri olan Ayfer Tunç, edebiyatın birçok dalında eserler vermiş, bunların yanı sıra sinema filmi ve dizi senaryoları da kaleme almıştır. Yazarın edebi kişiliğinin çok yönlü olmasının sebeplerinden biri, onun günümüzde edebi türler arasındaki ayırımı silikleştirdiğini düşünmesi ve yazmadan önce yazının türüne karar vermenin yazarı kısıtlayacağını düşünmesidir. Yazara göre önemli olan sağlam bir kurgu ile hikâyenin ustaca birleştirilmesidir. Eserlerini bu anlayışla kaleme alan yazarın romanları bir yandan anlattıkları dönemin olaylarına ışık tutarken; diğer yandan içerdikleri psikolojik tahlillerle çocukluk travmalarını atlatamamış, bu nedenle yalnızlık, umutsuzluk ve varoluş problemleri yaşayan insanların hayatta kalma çabalarını da gözler önüne serer. Çalışmada yazarın bir nehir romanı olarak da okunabilecek eserleri –Kapak Kızı, Yeşil Peri Gecesi ve Osman- psikanalist Heinz Kohut'un Kendilik Psikolojisi kuramı çerçevesinde değerlendirilecek; ele alınan karakterler Kohut'un bir kendilik bozukluğu olarak gördüğü narsisistik kişilik bozukluğu açısından incelenecektir. Kendilik Psikolojisi, kendiliğin gelişiminde bireyin kendilik nesnesi adı verilen nesnelere girdiği ilişkiyi esas alır. Bu ilişkinin sorunlu olması aralarında narsisistik kişilik bozukluğunun da olduğu beş psikopatolojiye sebep olur. Kohut'a göre narsisistik kişilerde kendilik zayıflamıştır; fakat uygun tedavi yöntemleri ile bu zayıflığın giderilmesi mümkündür. Yapılan bu çalışma ile adı geçen romanlardaki kahramanlarda görülen narsisistik davranışların sebepleri ve tezahürleri ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Heinz Kohut, Kendilik Psikolojisi kuramı, narsisistik kişilik bozukluğu, Ayfer Tunç, Kapak Kızı, Yeşil Peri Gecesi, Osman.

Abstract

Ayfer Tunç, one of the most important names of the contemporary Turkish novel, has written works in many branches of literature, as well as scripts for movies and series. One of the reasons why the author's literary personality is versatile is that she thinks that the distinction between literary genres has become blurred today and that deciding on the type of writing before writing will limit the author. The important thing, according to the author, is the skillful combination of a solid plot and the story. While the novels of the author, who wrote his works with this understanding, shed light on the events of the period they describe; On the other hand, with the psychological analyzes it contains, it also reveals the survival efforts of people who have not survived their childhood traumas and therefore have loneliness, hopelessness and existence problems. In the aforementioned study, the author's works that can also be read as a river novel – Cover Girl, Green Fairy Night and Osman – will be evaluated within the framework of psychoanalyst Heinz Kohut's Psychology of Self theory; The characters discussed will be examined in terms of narcissistic personality disorder, which Kohut sees as a disorder of the self. Self Psychology is based on the relationship that the individual enters with the objects called self-object in the development of the self. The problem of this relationship causes five psychopathologies, including narcissistic personality disorder. According to Kohut, the self is weakened in narcissistic people; however, it is possible to eliminate this weakness with appropriate treatment methods. With this study, the causes and manifestations of narcissistic behaviors seen in the heroes of the mentioned novels will be tried to be revealed.

Keywords: Heinz Kohut, Self Psychology theory, narcissistic personality disorder, Ayfer Tunç, Cover Girl, Green Fairy Night, Osman.

Atıf/Citation: Derhem, E. G. (2022). Ayfer Tunç'un Kapak kızı-Yeşil peri gecesi-Osman romanlarında narsisizm tezahürleri. *MECMUA-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* ISSN: 2587-1811 7(13), 95-105

Sorumlu Yazar/Corresponding: Ertuğrul Gazi DERHEM

Çatışma Beyanı/Conflict Statement: Makalenin yazar/yazarları bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederler.

Giriş

Çok yönlü bir yazar olan Ayfer Tunç, son yayımlanan *Osman* (2020) romanı ile birlikte toplam sekiz roman kaleme almıştır. Bu çalışmada Osman ile birlikte ele alınacak romanlardan *Kapak Kızı* ilk olarak 1992 yılında yayımlanmış; yazar tarafından “*metnin bir organizma gibi yaşadığı düşüncesiyle*” (İnci, 2014,s. 245) yapılan değişikliklerle birlikte 2005 yılında tekrar basılmıştır. Bu romanların ortasında yer alan *Yeşil Peri Gecesi* ise 2012 yılında Can Yayınları tarafından yayımlanmıştır. *Kapak Kızı*'nda hiç konuşmayan ancak konuşanların onun erotik bir dergi kapağı üzerindeki fotoğrafından hareketle kendilerini sorguladıkları kişi olan Şebnem, *Yeşil Peri Gecesi*'nin ana karakteridir. *Yeşil Peri Gecesi*'nde Şebnem'in parçalanmış aileden erotik bir derginin kapağına düşüşü, bu duruma gelmesinde payı olanlardan almak istediği intikam ve yaşadığı ilişkilerle az da olsa hayata tutunabilme çabası hikâye edilir. *Osman* romanında ise ana karakter, Şebnem'in kocası Osman'dır. Yaşananlar bu kez Osman'ın perspektifinden anlatılır. O da tıpkı Şebnem gibi sıkıntılı bir aileden gelir. Kader bu iki insanın belli bir dönem birbirlerine tutunmalarını sağlar; fakat hikâye Şebnem'in ortadan kaybolması, Osman'ın ise feci bir şekilde ölümü ile sonuçlanır.

Bu makalede başta Şebnem ve Osman olmak üzere karakter analizleri Heinz Kohut'un Kendilik Psikolojisi kuramına göre yapılacaktır. Kendilik Psikolojisi, kendiliğin gelişiminde bireyin kendilik nesnesi adı verilen nesnelere (çocuğun yaşamında önem taşıyan kişiler) girdiği ilişkiyi esas alır. Bu ilişkinin sekteye uğraması Kohut'un kendilik bozuklukları olarak adlandırdığı beş psikopatolojiye sebep olur: psikozlar, sınır durumlar, şizoid ve paranoid kişilikler, narsisistik davranış bozukluğu ve narsisistik kişilik bozukluğu. Kohut'a göre bu patolojilerden ilk üçü ilkesel olarak tedavi edilemez (Kohut, 1998, s. 156) çünkü bu tip hastaların kendilik bütünlükleri ileri derecede zarar görmüştür. Narsisistik hastalarda ise kendilik zayıflamıştır; fakat tedavi ile bu zayıflığın giderilebilmesi mümkündür. Bu çalışma çerçevesinde *Kapak Kızı*, *Yeşil Peri Gecesi* ve *Osman* romanları incelendiğinde, karakterlerin kendiliklerinde tümenden bir kayıp yaşanmadığı; sadece zayıflamalar olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle karakterler narsisistik kişilik bozukluğu kapsamında ele alınarak tahlil edilmeye çalışılacaktır.

1. HAYAL ÂLEMİNDE BİR ANNE: HÜLYA

Heinz Kohut, Kendilik Psikolojisi olarak bilinen kuramında kendiliğin gelişimi ile narsisistik gelişim arasında sıkı bir bağ kurar. Öyle ki bu bağ Kendilik Psikolojisi'nin narsisizmi; kendilik deneyimlerinin devam ettirilmesi, tekrar yapılandırılması ve transformasyonu olarak görmesini sağlar (Anlı, 2010, s. 56). Kendilik deneyimlerinin devam ettirilmesinde kilit rol, başta çocuğun anne ve babası olmak üzere yakın çevresindedir. Çocuğun kendilik nesnelere olan bu kişilerle girdiği ilişki oldukça önemlidir. Zira doğduğunda her ihtiyacı özellikle annesi tarafından karşılanan bebek, her şeye gücünün yettiğini düşünür ve büyülenmeci-teşhirci davranışlar sergiler. Narsisistik gelişimin normal seyrinde anneden bir yandan çocuktaki bu davranışları onaylaması; diğer yandan uygun düzeyde yaşattığı hayal kırıklıkları ile büyülenmeci kendiliğin¹ egemenliğini kırması ve çocuğun bu sonucu içselleştirmesini sağlaması beklenir. Kohut'un büyülenmeci kendilik adını verdiği bu dönemde annenin yokluğundan veya beklenen karşılığı çocuğa verememesinden kaynaklanan yetersizlikler çocuktaki tüm güçlü hayallerin dengesini bozar. Çocuk kaybettiği mükemmelliğe tekrar ulaşmak için büyülenmeci ve teşhirci bir kendilik imgesi oluşturur (Kohut, 2019, s. 39). Bu durum kişinin narsisistik libidosunun gelişmemesine, gerçekçi amaçlar edinmemesine ve “*ben olma yeteneği*”nin (Gorday, 2000, s. 455) yok olmasına sebep olur.

Ayfer Tunç'un ele alınan romanlarına bakıldığında Şebnem'in annesi Hülya'nın büyülenmeci kendiliğinin yeterince aynalanmadığı görülmektedir. Hülya, anne ve babasını henüz bebekten Erzincan depreminde kaybeder. En çok ihtiyacı olduğu dönemde en önemli kendilik nesnesi olan annesini kaybeden Hülya “*İlkokul çağına kadar babaannesinin sevgisi kıt, disiplinli düzeni içinde yaşamış (...)*”, (Tunç, 2018a, s. 54) daha sonra teyzesinin yanına gönderilmiş, buradan da “*daha güzelleşeceği anlaşılınca teyzesinin oğullarını ayartır korkusuyla hemşirelik okuluna yatılı postalanmış.*” (Tunç, 2018b, s. 99). Anneden sonra babaanne ve teyzesinden de beklediği karşılığı

¹Kohut, narsisistik kendilik terimi yerine büyülenmeci kendilik terimini kullanır. Bunun nedeni olarak ise büyülenmeci kendilik teriminin diğerine göre daha uyarıcı bir ifadeyi olanaklı kılmasını gösterir (Kohut, 2019, s. 40).

alamayan Hülya, kendilik nesnelere mahrum olarak büyür. Varlığının onaylanmadığından ve aynalama yoluyla elde edilen değerlilik hissinden kaynaklanan doygunluğu yaşamasına izin verilmediğinden (Schmidt, 2019, s. 141) dolayı büyüklenmeci kendilik evresini sağlıklı bir şekilde atlatamaz. Bu tip durumlarda kişi elde edemediği huzuru, büyüklenmeci ve teşhirci bir kendilik imgesi oluşturarak yakalamaya çalışır. Zira narsisistlerin dikkat odağı olmaya dair doymak bilmeyen ihtiyaçları vardır (Behary, 2014, s. 25). Hülya'nın da ilerleyen yaşamında güzelliğinin de etkisiyle teşhirci davranışlar sergilediği ve içinde bulunduğu ortamda dikkat çekerek var olmaya çalıştığı görülür. O, “*Her oturduğunda bacak bacak üstüne atan, mevzun bacaklarını Allah için büyük bir zarafetle ve gerektiğinde gösteren (...)*” (Tunç, 2018b, s. 100) bir kadındır.

Hülya, kızı Şebnem'in deyimiyle “*lanete dönüşen*” (Tunç, 2018b, s. 93) bir güzelliğe sahiptir. Sahip olduğu bu güzellik onun büyüklenmeci kendiliğini korumasında en büyük sermayesidir. Bu yüzden dünya da yansa güzelliğini muhafaza etmek ve bu sayede çevresi tarafından hayran olunmak onun birinci gayesidir. Nitekim Hülya kocasını terk ettikten sonra birlikte yaşamaya başladığı adamın ve adamın uçarı oğlunun, kızı Şebnem'e yaptığı kötülükleri göremeyecek, görse de ses çıkarmayacak kadar kendi güzelliğiyle meşguldür. Bu durum Şebnem'i fazlasıyla rahatsız etmektedir:

“Annem hiç itiraz etmiyor. Annem hiçbir şeye itiraz etmiyor, güzelliğiyle meşgul. Yüzüne cam balı sürüyor, dirseklerini gliserinle ovuyor. Sığır kemiklerinin içinden çıkardığı iliği bir cam kavanoza koyuyor. Kavanozu su dolu bir tencerede kaynatıyor. Yumuşayan iliği macun gibi saçlarına sürüyor. Başını naylonla sarıyor, dört beş saat sonra yıkıyor. Defalarca yıkıyor kokusu gitsin diye.” (Tunç, 2018b, s. 170).

Hülya'nın bu denli kendisiyle uğraşması, büyüklenmeci kendilik hattında takılıp kaldığının açık bir işaretidir. Fakat Kohut'a göre ilk istasyonda yaşanan bir başarısızlık ikincisindeki başarıyla iyileştirilebilir (Kohut, 1998, s. 151). Kohut'un bahsettiği bu ikinci istasyon idealleştirilmiş ebeveyn imagosudur. Anneden kaynaklanan yetersizlikler yüzünden teşhirci kendiliği aynalanmayan çocuk, başka bir kendilik nesnesi üzerinden tekrar kaybettiği mükemmellik duygusunu kazanmaya çalışır. Yeni bulduğu kendilik nesnesini idealleştirerek artık o nesne üzerinden mutluluk ve güce ulaşma çabasına girer. Bu andan itibaren idealleştirilmiş nesne -genellikle babadır- çocuğun bir parçası ve narsisizmine hizmet eden bir araç olur. Bilindiği gibi psikanalitik literatürde “*Babanın ben-sen/çocuk-anne ilişkisine dâhil olması dilin, dolayısıyla kültürün yasası içerisine çocuğun adapte olmasını sağlar.*” (Karaca, 2019, s. 91). Burada da idealleştirilen babadan, yarattığı küçük hayal kırıklıklarıyla çocuğun arkaik narsisizminden kurtulup üstbenin kurallarına uyum sağlamasına yardımcı olması beklenir. İdealleştirilmiş ebeveyn imagosu hattının sağlıklı bir şekilde atlatılması, bireyin idealler oluşturmasını, değerlere saygı duymasını, başkalarına bağımlı olarak yaşamamasını, karşılaştığı sorunlarla başa çıkabilmesini, eşduyum ve mizah duygularının gelişmesini sağlar.

Daha önce değinildiği gibi Hülya'nın babası da depresimde hayatını kaybetmiştir. Yani o büyüklenmeci kendiliğinin nesnesinden yoksun olduğu gibi idealleştirip içselleştireceği bir kendilik nesnesinden de mahrumdur. Bu yüzden de bir türlü arkaik narsisizminin pençesinden kurtulamaz. Onun içinde yaşadığı çevre tarafından yadırganmasının da sebebi budur. Etrafındaki insanların hiç görmedikleri gibi güzelliğini cesurca sergilemesi ve rahat hareketleri aslında onun toplumun değer yargılarına uyum sağlayamamasından kaynaklanmaktadır. Onun için önemli olan kendi değer yargılarıdır. Çünkü o da tipik bir narsisist gibi, toplumsal kuralları dışarıda tutarak kendisine ait yaşam tarzını oluşturma konusunda özgür olduğunu düşünür (Lowen, 2016, s. 22).

Narsisist kişi karşıdakinden kendisindeki boşluğu doldurmasını bekler (May, 2015, s. 18). Bu yüzden ya öteki tarafından hayran olunmak ya da hayran olunan ötekinin gölgesine sığınmak ister. Hülya'nın da böyle olduğu söylenebilir. O idealleştirecek bir babaya sahip olmadığı için büyüklenmeci kendiliğini aynalayacak başka erkekler arar. Terk ettiği kocası, Şebnem'in babası Cavit'le önceleri mutlu bir ilişkisi vardır. Cavit onun yanına yakışacak derecede yakışıklı bir adamdır. Onun yakışıklılığı ve karısına yaklaşımı Hülya'nın narsisist eğilimlerini bir parça doyurmaya yetmektedir. Fakat Cavit'in geçirdiği iş kazasından sonra yüzünün bir yanının parçalanması ve bir kolunu kaybetmesi Hülya'nın ondan soğumasına sebep olur. Bu zamana kadar mutlu bir evlilik geçirdiği adam, Hülya için birden bütün değerini kaybeder. Beklentisi karşılandığı zaman mutlu; karşılanmadığı zaman mutsuz ve öfkeli olmak narsisistlerin genel bir özelliğidir. Nitekim Hülya da kocası henüz

hastanedeyken kocasının kardeşi Süleyman'la birlikte olur. Bu birliktelik Hülya'nın ileride yaşayacağı birlikteliklerin yalnızca başlangıcıdır.

Hülya'nın kocası Cavit'i ona en çok ihtiyaç duyacağı bir dönemde terk etmesi onda eşduyumu duygusunun gelişmediğini gösterir. Bu durum da idealleştirilmiş ebeveyn imagosunun eksikliği ile ilgilidir. Zira "*Kohut'a göre narsisistik vakalar eşduyumsuz olarak anlaşılacak ihtiyaçları bakımından çocukluklarında yoğun travmalara maruz kalmışlardır.*" (Akt. Tura, 2017, s. 294) Bu nedenle narsisist kişi kendisini karşısındakinin yerine koyup işlere onun açısından bakamaz yani empati kuramaz. Hülya da böyle bir dönemde kocasını terk ederek ne kocasının hâlini ne de yuva sıcaklığından mahrum bıraktığı kızının hâlini düşünür. Onun bu şekilde davranması kocasının perişan bir hayat sürmesine, kızı Şebnem'in ise ileride görüleceği gibi oradan oraya savrulmasına ve annesinden nefret etmesine sebep olur: "*Asıl kaybeden ben oldum anne! Beni en çok sen terk ettin! Allah belanı versin!*" (Tunç, 2018b, s. 103) Bu nefret ileride de görüleceği üzere Şebnem'in annesinin kaderini yaşamasına sebep olacaktır.

2. DİKTATÖR BİR BABA: NECMİ BEY

Romanlarda karşılaşılan bir diğer narsisist ebeveyn Osman'ın babası Necmi Bey'dir. Necmi Bey ile ilgili *Yeşil Peri Gecesi*'nde Şebnem'in aktardığı bazı bilgiler olsa da; onunla ilgili detaylı bilgiyi *Osman*'daki anılarında görmek mümkündür.

Osman'ın anılarında ve tanıdıklarının verdikleri röportajlarda Necmi Bey'in gösterişi seven, başkalarının düşüncelerine önem vermeyen ve olduğundan farklı biri gibi davranmaya çalışan bir profesör olduğu anlaşılır. Bunlar ve benzeri davranışlardan yola çıkarak Necmi Bey'in narsisist bir kişiliğe sahip olduğu düşünülebilir. Onun göze çarpan narsisist eğilimlerinin başında kendisini kusursuz göstermek ve etrafında hayranlık uyandırmak için yalan söylemesi gelir. Kohut'a göre narsisist bir kişinin yalan söyleme eğilimi ya büyülenmeci kendiliğin ya da idealleştirilmiş bir nesneye duyulan gereksinimin baskısı altında ortaya çıkar (2019, s. 106) ve bu eğilim "*sağlam bir benlik kurma çabasının*" (1984, s. 72) neticesi olarak görülmelidir. Büyülenmeci kendiliğin baskısı altında yalan söyleyen kişi kendini yüceltirken; idealleştirilmiş nesneye ihtiyaç duyan kişi lider konumundaki ebeveynine büyük başarılar atfederek onu yüceltir. Babası asker kaçağı, fakir bir köylü olmasına rağmen Necmi Bey'in yalanlarla onu yüceltmesi idealleştirilmiş ebeveyn imagosu hattında bir sıkıntı yaşadığını gösterir. Osman'ın anılarında babasının bu sıkıntıyı nasıl telafi etmeye çalıştığı açıkça görülür:

"Gösterişi çok severdin ve eve gelen her konuğuna babanın çok zeki ve öncü bir sanayici olduğuna ilişkin uydurma bir öykü anlatırdın. (...) Öykünü dinleyicilerin durumuna göre değiştirirdin. Baban kimi zaman Kafkas dağlarından göçmüş, Çerkes soylusu bir ailenin Kastamonu'da doğan prensi, kimi zaman Orta Anadolu'yu örgütlemiş amansız bir ittihatçı, kimi zaman da dönemin şartları nedeniyle Darülfünun'u yarıda bırakmak zorunda kalmış bir aydın olurdu." (Tunç, 2020, s. 185-186)

Necmi Bey'in yalanlarla babasını yücelterek kendi narsisist duygularını doyumaya çalışması onun sahte bir kendiliğe sahip olduğunu düşündürür. Gerçek kendiliğiyle dışarı yansıttığı sahte kendiliğinin birbirine zıt oluşu onun hayranlık duyulan sahte kendiliğine daha çok yatırım yapmasına sebep olur. Dışarıya karşı sahte benliğini koruyan Necmi Bey, gerçek kendiliğinin bazı özelliklerini aile fertlerine göstermekten kaçınmaz. Zira "*kitleye samimi, bireye soğuk*" (Göka E. ve Beyazyüz M. 2019, s. 289) davranmak narsisistlere ait bir özelliktir. Karısı Mahmure Hanım'ı hep bir bahaneyle döven, sokağa çıkmasını diye onun ayakkabılarının altına tebeşirle işaret koyan ve en sonunda ölümüne sebep olan Necmi Bey, dışarıda öyle bir kimlik takınır ki kimse onun bunları yapabilecek bir insan olduğuna inanmaz. O da zaten karısının ölümünden kendisini sorumlu tutmaz. Çünkü narsisist kişilikler genelde suçluluk duygularından etkilenmezler (Kohut, 2019, s. 201).

Anne ve babası hakkında detaylı bir bilgi olmasa da fakir bir köylü çocuğu olan Necmi Bey'in gösterişi sevmesi ve bu sayede büyülenmeci tavırlar geliştirmesi onun büyülenmeci kendilik hattında da sıkıntılar yaşadığını gösterir. Büyülenmeci kendiliği öyle bir noktaya varmıştır ki Osman anılarında onun evde otururken bile perdeleri kapatmayıp komşular tarafından izlenmekten mutluluk duyduğunu yazar (Tunç, 2020, s. 70). Bu derece teşhirci davranışlarda bulunan bir narsisist için kendine atfettiği mükemmellik imajını diri tutmak her şeyden önemlidir. Fakat bunun

için sadece kendisinin mükemmel olması yetmez; kendi benliğinin uzantısı olarak algıladığı diğer insanların ve eşyaların da mükemmel olması gerekir. Osman, babasının eşyaya verdiği önemi şöyle anlatır: “*O kadar kendini beğenmiş bir karakterdin ki sen, devletin ruhsuz mobilyalarına burun kıvrırmış, fakülteadaki odanı bile kendi zevkine göre döşemiştin.*” (Tunç, 2020, s. 189)

Kendisini çok beğenen, derin kompleksleri olan ve kimsenin fikrine değer vermeyen (Tunç 2020: 223) Necmi Bey'in büyüklenmeci kendiliğini canlı tutması elbette ki yalnızca kendisi ve etrafındaki eşyanın mükemmel olmasıyla mümkün olmaz. O, çocuklarının da kendi sözünden çıkmayan, gösterdiği yolda ilerleyen kısacası kendi narsisist eğilimlerine hizmet eden birer insan olmalarını bekler. Bu yüzden kişisel sınırlara riayet etmez, kişinin özel yaşamına müdahale etme hakkını kendinde bulur. Necmi Bey de oğullarını bu konuda çok sıkıştırır. Çocuklarının kendi istediği gibi yaşamalarını, kendi isteği doğrultusunda iş bulmalarını ister. Yaptıkları hatalara karşı -özellikle Osman'ın- hiç müsamaha göstermez. Örneğin Osman'ın annesinden kalan mallarla ayrı eve çıkmak istemesine izin vermez; Osman inat edip ayrı eve çıktığında da onun her hareketini izlettirerek gözünü üstünden ayırmaz. Çünkü narsisistler “kölelerinden” biri azat olmak istediğinde aşırı derecede rencide olurlar (Kernberg, 2016, s. 207) ve büyüklenmeci kendiliklerini aynalayan nesnelere kaybetmek istemezler. Narsisistler için nesneyi kaybetme korkusu, nesnenin sevgisini kaybetme korkusundan da, aktarım nevrozlarında görülen hadım edilme korkusundan da önce gelir (Kohut, 2019, s. 36).

Hayatını sürekli olarak başkalarını küçümseyerek, kibirle ve baskıcı tutumlarla geçiren Necmi Bey'in ölümü özellikle çocuklarının rahatlamasını sağlar. Fakat bu zamana kadar yaşattığı ve sebep olduğu olayların etkisini Osman hayatı boyunca yaşar ki bu olaylar onun da babası gibi narsisist olmasına sebep olur. O, her ne kadar babasından nefret etse de hatta “*(...) babam gibi bir baba olacaksam çocuğum olmasın daha iyi.*” (Tunç, 2020, s. 234) dese de arkadaşı Gazi'nin dediği gibi “*Osman da babasına çekmişti.*” (Tunç, 2020, s. 153) O da tıpkı babası gibi kendini beğenen, hırs ve ihtiraslarının peşinden koşan bir adam olmuştur.

3. NARSİSİST BİR KAPAK KIZI: ŞEBNEM

Ayfer Tunç ele aldığımız üç romanını da ana karakter olsun veya olmasın Şebnem'in etrafında kurgular. Yazarın ilk romanı olan *Kapak Kızı*'nda Şebnem, erotik bir dergiye kapak olmuş bir kız olarak karşımıza çıkar ve roman bu fotoğrafı görenlerin Şebnem'den yola çıkarak kendilerini sorgulamalarını anlatır. *Yeşil Peri Gecesi*'nde ana karakter olarak görülen Şebnem, *Osman* romanında ise kocası Osman'ın hikâyesi içerisindeki yerini alır. O, “*Hayatı hazin bir şekilde oradan oraya savrulurken geçen, anne babası tarafından sık sık akraba yanlarında, okul yatakhanelerinde, orda burda bırakılan, hatta unutulmuş*” (Tunç, 2018a, s. 53) bir kızdır.

Daha önce değinildiği gibi Kohut'un kuramı kendiliğin gelişmesini esas alır. Bu gelişme çizgisinde iki hat hayati önem arz eder. Bu hatlardan birincisi büyüklenmeci kendilik hattı; ikincisi ise idealleştirilmiş ebeveyn imagosu hattıdır. Bu iki hattın sağlıklı bir şekilde atlatılabilmesi için dolayısıyla “*(...) kendiliğe sağlam bir yatırım olması için, eşduyumla onaylayan ve kabul eden bir ebeveynin varlığı ön koşuldur.*” (Kohut, 2019, s. 115) Çocuğun eşsizlik, mükemmellik ihtiyacı ebeveyn tarafından doğru bir şekilde aynalanabilirse çocuk ileride, gerçekçi amaçları ve idealleri olan, kendine güvenen, huzurlu bir birey olur. Ebeveyn çocuğun beklentilerine bir şekilde karşılık veremezse, başkalarına bağımlı, gerçekçi değerlendirmeler yapabilmekten uzak, patolojik narsisizm gibi psikopatolojik bozukluklara sahip biri ortaya çıkar.

Şebnem narsisist bir kadın olan annesi Hülya ve geçirdiği kazadan sonra hayata küsen babası Cavit'le birlikte “*azı iyi, çoğu kötü çocukluk*” (Tunç, 2018b, s. 65) geçirir. Babasının başından geçen kazaya kadar mutlu sayılabilecek bir aile içinde büyür. Fakat kazadan hemen sonra annesi Hülya evi terk eder ve farklı kişilerle birliktelik yaşamaya başlar. Narsisist eğilimler gösteren annenin bu bencilce davranışları Şebnem'in hayatında onmaz yaralar açar. Anne sürekli kendisiyle, kendi istikbaliyle ilgilendiğinde ve kendi uğraşları çocuğun gereksinimleriyle uyumlu olmadığında, çocuğun dış vurduğu ruh hallerini ve gerilim durumlarını karşılıksız bırakabilir (Kohut, 2019, s. 72). Büyüklenmeci kendiliği annesi tarafından bu sebeplerle karşılanamayan çocuk, kendisini tüm güçlü hissettiği ilk narsisist ortama saplanır kalır. Nitekim Şebnem'in başına da bu gelir. Annesinden beklediği karşılığı alamadığı için büyüklenmeci kendilik evresinde takılır ve ilerleyen yaşamında teşhirci davranışlar göstermeye başlar. Bu doğrultuda Şebnem'in, annesinin kaderini yaşadığı söylenebilir. Hem annesi

gibi güzel hem artık onun gibi narsisist bir kadındır. Kendisi de annesiyle olan bu benzerliğinin farkındadır: “*Aynada kendime bakarken, lanete dönüşen güzelliğinin kendisini ve bizi mahvetmesine izin veren anneme tıpatıp benzediğimi fark ettim.*” (Tunç, 2018b, s. 93)

Babasının hastanede yattığı süreçte babaannesi ve yengesinin yanında kalan Şebnem, burada da ihtiyacı olan ilgiyi bulamaz. Her ikisi de annesi Hülya'dan nefret ettikleri için Şebnem'i de sevmezler. Onu durmadan aşağılayıp öteleler. Yarım kalan babadan da yardım göremeyen Şebnem, ister istemez arkaik narsisizminin bataklığına saplanır. Onun bu bataklıkta bir can simidi gibi sarıldığı büyüklenmeci davranışları romanda sık sık karşımıza çıkar: “*Sadece güzeldim. Ama çok güzeldim. Çok güzel olduğumu kendimi bildim bileli biliyordum.*” (Tunç, 2018b, s. 62). Hatta saçlarını tamamen kesmesine rağmen “*kendimi böyle de beğendim (daha çok)*” (Tunç, 2018b, s. 93) diyecek kadar narsisisttir. Kendisini bu derece beğenen Şebnem, tipik bir narsisist gibi başkalarının da onu beğeneceğinden ve ona âşık olacağından emindir: “*Bana herkes âşık olur. Her gören göğsüme taksam seni der.*” (Tunç, 2018b, s. 259-260)

Narsisist kişiler her ne kadar görünürde büyüklenmeci tavırlar gösterebilirler de derinde büyük bir aşağılık duygusu yaşarlar. Bunu çevrelerine pek belli etmezler. Çünkü belli ettiklerinde kendilik saygılarını kaybedeceklerini düşünürler. İçten içe kendi durumlarına üzülürler; fakat büyüklenmeci kendilikleriyle var olmaya çalıştıklarından sahte kendilikleri gerçek kendiliklerini gizler. Sahte kendilikleri aracılığıyla çevresindekileri değersizleştirirken gerçek kendiliği, kendisine acı gerçeği ara ara fısıldar. Şebnem de bir yandan çevresine toplanan insanları “*sinek gibi*” (Tunç, 2018b, s. 172) görür; diğer yandan acı bir pişmanlık içinde kendinden utanır (Tunç, 2018b, s. 267).

Kohut'a göre “*Patolojik ebeveynin yerine geçebilecek başka bir büyük yoksa ya da çocuğun libidinal kaynakları patolojik ebeveynine sıkı sıkıya bağlanmış durumdaysa, o zaman ebeveynin yokluğu patolojinin sürmesine ve katılmasına katkıda bulunacaktır.*” (Kohut, 2019, s. 85) Zira anneden, babaanneden göremediği eşduyumu sakat kalan babasından da göremez Şebnem. Büyüklenmeci kendilik evresinde aldığı hasarı telafi edebileceği bir idealleştirilmiş nesnesi de yoktur artık. Bu da onda patolojik narsisizmin gittikçe artmasına sebep olur. Hayatı boyunca “*Sevilmek istemiştim. Ömrüm sevilmek isteyerek geçmişti.*” (Tunç, 2018b, s. 17) diyerek anne ve babadan bulamadığı sevginin eksikliğini çeker. Şebnem o kadar çok terk edilmiştir ki artık sevmeye de sevilmeye de korkar olur. Osman'la henüz evlenmeden önce ona yazdığı mektupta bu durumu dile getirir:

“*Seni sevmeyi isterdim. Seni, sanki ben doğurmuşum gibi, uğruna ölmek istermişim gibi, senin için dünyayı ateşe vermeye hazırlmışım gibi sevmeyi isterdim. Ama ben yıllardır sevmekten bucak bucak kaçıyorum. Yarım kalır çünkü sevmek. İnsanı annesi terk eder, annesi babasını terk eder, insanı kollarından ya da organlarından biri terk eder.*” (Tunç, 2020, s. 299)

Kendilik Psikolojisi'nde idealleştirilmiş ebeveynin yani babanın çocuğun beklentilerine uygun kırılmalarla gerekli yanıtları vermesi bir yandan çocuğun narsisizminin gerilemesine engel olurken; diğer yandan da toplumsal yapıya uyum sağlamasına yardımcı olur. Bu dönemi sağlıklı atlatan çocuğun ileride yaşayacağı nesne kayıplarından dolayı kişiliğinde bir bozulma olmaz. Fakat bundan mahrum kalan çocuklar “*Hasretini çektikleri ideal bir kendilik nesnesine bilinçdışında saplanmış olduklarından, yeterince idealleştirdikleri bir üstbenleri de olmadığından, kendi dışlarında tüm güçlü figürler arayıp dururlar.*” (Kohut, 2019, s. 86) Şebnem'in de arayışı bu yöndedir. O, ilişki yaşadığı her erkekte bir parça babasını arar: “*Kollarını izliyordum Haluk Hoca'nın. Havada geniş geniş hareket eden, güzel ve tam ellerini, alyanslı uzun parmaklarını. Baktıkça babamlaşıyordu.*” (Tunç, 2018b, s. 268) Haluk Hoca'yla bir ilişki yaşasa da hocanın evliliğinden dolayı bu ilişki uzun sürmez. Şebnem'in babasına en yakın gördüğü ve hayatı boyunca aklından çıkaramadığı kişi ise Ali'dir. O, Şebnem'in “*(...) peşinden koşarken babamın peşinden koştuğumu içten içe bildiğim Ali.*” (Tunç, 2018b, s. 285) dediği adamdır. Ali'de babasını arar Şebnem; fakat Ali de onu terk edip yurtdışına gider. Bu kez de babası yaşındaki adamlarda Ali'yi aramaya başlar. Yani yine babayı aramaya devam eder. En sonunda Osman ile evlenir. Son bir güç Osman'a yaslanır. Onunla tutkulu bir aşk yaşayarak yaralarını kapatmayı umar. Theodor Reik'in dediği gibi “*Aşk, egonun acı çektiği bilinçdışı rahatsızlıktan kurtulmanın tüm özelliklerine sahiptir. Ya da daha iyisi, aşk bir iyileşme girişimidir.*” (2006, s. 48) Ancak Şebnem'in bu girişimi de hüsrarla sonuçlanır. Şebnem Osman'da kaybettiği babasını ararken

Osman'ın annesi olur. Çünkü Osman da onda kaybettiği annesini aramaktadır.

Şebnem ile Osman'ın evlilikleri ilk başlarda iyi gitse de Osman'ın anne ve babasından kalan malları bilinçsizce harcamaları ve maddi olarak zor duruma düşmeleri ikiliyi yıpratmaya başlar. Borçlar ödenemez hâle gelir. Bu sırada Osman'ın kardeşi Teoman, varlıklı bir emniyet müdürüne damat olmaya hazırlanır. Bir akşam hep birlikte yedikleri yemekte emniyet müdürü Şebnem'e kur yapmaya başlar. Daha sonra Şebnem'i araştırtığında ise onun Phoenix adlı dergiye yıllar önce verdiği pozu bulur ve Teoman üzerinden Şebnem'e şantaj yapmaya başlar. Borç batağından çıkmanın tek yolu olarak bu zengin müdürü gören Teoman, Şebnem'in başına silah dayayarak onu müdürle olmaya zorlar. Bu iş bu şekilde birkaç kere tekrar eder. Romanda dikkat çeken unsur ise Osman'ın olanlardan haberi olmasına rağmen ses çıkarmamasıdır. Çünkü onun için para her şeyden önce gelir. Şebnem de bunun farkındadır: *"Bu yüzden yıllardır bir şeyleri satarak yaşıyordu. Başarabilirse beste satarak, babasından kalan daireleri satarak, borca girip aldığı arabaları satarak, hatta beni satarak."* (Tunç, 2018b, s. 25) Müdürün tekrar geldiği bir başka gün Şebnem yatak odasına yerleştirdiği kamera ile her şeyi kayıt altına alır ve çoğalttığı CD'leri ilgili yerlere gönderir. Böylece Osman da dâhil bu işe bulaşan herkesten intikam alacağını düşünür.

Şebnem hayatı boyunca çevresindekiler tarafından örselenmiş bir insandır. Onu en başta anne ve babası, sonra babaannesi, annesiyle birlikte yatakta bastığı baba yarısı Süleyman amcası, hayatına giren erkekler, kocası Osman ve diğerleri, hepsi bir şekilde yaralarlar. O da ilk önce dergiye verdiği çıplak pozlarla aile efradından, daha sonra kayıt altına aldığı CD'yle kendisini pazarlayanlardan intikam alma yoluna gider. Bu noktada yeniden en başa dönmekte fayda var. Zira narsisist kişilerin intikamcılığının altında, ebeveynlerinin ihaneti ve istismarı söz konusudur (Akhtar, 2017, s. 142). Şebnem'i bu noktaya kadar düşüren ana sebep de budur. O, yaşadığı terk edilmelerin, aldığı yaraların intikamını alarak artık mağdur olmaktan çıkıp eylemci olduğunu hissetmek, başkalarının hayatını dağıtıp kendi gözünde değerli olmak ister (Tunç, 2018b, s. 109).

Yaşanan bunca olayın sonunda hayatının aşkı olan Ali'yle birlikte ortadan kaybolur Şebnem. Fakat gittikleri yerde mutlu olmuş mudur yoksa tipik bir narsisist gibi Ali'den de sıkılmış mıdır ya da annesinin kaderini yaşamaya devam etmekte midir gibi soruların cevaplarına romanda yer verilmez.

4. BASKICI BABANIN NARSİSİST OĞLU: OSMAN

Ayfer Tunç'un son romanı *Osman*'dan öğrendiğimiz üzere Osman da Şebnem gibi çocuklarının taleplerine eşduyum gösteremeyen bir ailenin çocuğudur. Babası Necmi Bey elit bir profesör, annesi Mahmure Hanım ise varlıklı bir ev hanımıdır. Daha önce bahsedildiği gibi Necmi Bey ailesine baskı yapan, onlardan kendi istediği gibi yaşamalarını bekleyen, narsisist bir adamken; karısı Mahmure Hanım, onun baskıları altında bunalan, sinmek zorunda kalan ve en sonunda ölen mazlum bir kadındır. Böyle bir aile ortamında büyüyen Osman ne çok sevdiği annesinden ne de nefret ettiği babasından gelişimine uygun karşılıkları alabilir. *"Aile mutluluğu nedir, onu da bilmiyorum."* (Tunç, 2020, s. 246) diyen Osman'ın çocukken ebeveynlerinden beklediği aynalamayı görememesi, ilerde psikopatolojik bozukluklar göstermesine neden olur. Şebnem Osman'ın fotoğraflarını incelerken Osman gibi güzel bir çocuğun, narsisist bir bireye dönüşmesine şahitlik eder:

"Tarih sırasına göre dizildiğinde ortaya çıkan manzara bir çocuğun nasıl öldürüldüğünü gösteriyordu. Kanırtıcı bir acıyı defalarca ve hiç de meraklısı olmadan tecrübe etmiş güzel yüzlü, mahzun bir çocuktan gözlerinin dibine pis bir kurnazlık oturmuş narsisist ve egoist bir hayvana evrilen güzel yüzlü bir adamın ruhsal tarihi parkenin üzerine sıraladığım resimlerde kuzu kuzu yatıyordu." (Tunç, 2018b, s. 97-98)

Borç batağına saplanana kadar maddi yönden oldukça varlıklı bir insandır Osman; fakat ruhsal yönden aynısı söylenemez. Ne annesi onun büyülenmeci kendiliğini yeterince aynalayabilir ne de babası anneden kalan eksikliği telafi edebilir. Bu eksiklikler Osman'ın arkaik narsisizmine takılmasına, amaçsız, idealsiz bir hayat sürmesine ve teşhirci-büyülenmeci davranışlar sergilemesine neden olur. Öyle ki annesi öldüğünde ondan kalan mallar, Osman'ın teşhirciliğini daha da artırır. Elindeki parayı bilinçsizce harcamaya başlar. Lüks eşyalar almanın ve onları sergilemenin kendisine mutluluk vereceğini zanneder. Bu yüzden sık sık antikacıya gider. İhtiyacı olsun olmasın oradan bir şeyler almak ona huzur verir. Antikacı da şaşırır bu duruma: *"Aldıklarının bir mantığı yoktu, neden aldığımı da anlamazdım..almayı severdi. Sonra sıkılırdı, geri vermek isterdi..alırdım."*

(Tunç, 2020, s. 83) Büyük bir heyecanla sahip olduğu şeylerden hızlı bir şekilde sıkılmak narsisistlerde sık karşılaşılan bir özelliktir. Çünkü onlar için sahip oldukları şeyler narsistik ihtiyaçlarını doyurdukları sürece değerlidir; aksi durumda hızlı bir şekilde değersizleştirilirler. Osman'ın Şebnem'le olan ilişkisi de bu doğrultuda değerlendirilebilir. Osman için Şebnem kendindeki eksikliği giderebildiği ölçüde âşik olunabilecek, değerli; kendince daha büyük bir eksiklik (para sıkıntısı gibi) ortaya çıktığında ise başkalarına satılabilecek kadar değersiz bir varlıktır.

Narsistik kişilik bozukluğu gösteren bir hasta, tüm yaptıklarında mükemmellik arar, zenginlik, güç ve güzellik elde etmeye çalışır. Bunun yanında kendi büyülenmeciliğini aynalayarak kendine hayran olacak başkalarını bulmak için sonsuz bir motivasyona sahiptir (Masterson, 2016, s. 19). Osman doğuştan zengin ve yakışıklı bir adamdır. Bu özellikleri sayesinde özellikle kadınlar tarafından zaten hayran olunan birisidir. Fakat o yalnızca kadınların değil, çevresindeki herkesin kendisine hayran olmasını bekler. Bu yüzden arkadaşlarını sık sık yedirir içirir, sahip olduğu her eşyanın dikkat çekici olmasını ister, müzik yeteneğiyle ön plana çıkmayı arzular, hatta bir roman bile yazmaya uğraşır. Bütün bunlar büyülenmeci ve teşhirci uğraşlarını yeniden canlandırmaya yönelik davranışlardır. Ancak bu büyülenmeci davranışların hiçbiri ona anlık tatminlerden başka bir şey sağlamaz. Onun huzuru yakalayabilmesi için elinde olanın hep bir fazlasına ihtiyacı vardır. Bu durum da kahramanın tükenmişlik duygusunu fazlasıyla yaşamasına ve derin bir boşluk hissine kapılmasına neden olur: *“Yaşamım bomboş, hiçbir amacım yok.”* (Tunç, 2020, s. 298)

Büyülenmeci kendilik çerçevesinde Osman'ın ebeveynleri tarafından yetersiz aynalamanın hissettirdiği eksikliği genelde yaşadığı görülür. Bu noktada “ayna” kavramına kısaca bakmakta yarar var. Ayna psikanalitik literatürde sık karşılaşılan bir kavramdır. Özellikle Kohut ve Jacques Lacan bu kavrama kuramlarında çokça yer verirler. Kohut'a göre ayna olma yukarıda da değinildiği gibi çocuğun kendilik nesnelere düşen en büyük görevidir. Ebeveynlerden beklenen onun talep ve davranışlarına uygun karşılıkları vermesidir. Lacan da ayna kavramını benzer bir şekilde kullanır. Onun için ayna, imgesel dönemdeki çocuğun benliğini kurabilmesi için hayati öneme sahiptir. Çocuk aynaya yani karşısındaki diğer kişinin imgesine yatırım yapar. Bu yatırımdan hem haz alır hem bir süre sonra karşıdakinin aslında kendisi olmadığını anladığı için yabancılaşma yaşar. Bu yanılsamalı sürecin ardından çocuk ben ve başkayı ayırt etmeyi öğrenir. Bu süreçte ebeveynin aynalamayı yeterli bir şekilde yapamaması, bireyin ileride çevresi tarafından onaylanmak, tanınmak için narsistik tutumlar geliştirmesine neden olur. Çünkü *“Bir kimsenin var olabilmesi için bir başkası tarafından tanınması gerekir.”* (Homer, 2013, s. 43) Osman da benliğinin farkına varabilmek için başkalarının bakışından medet umar. Örneğin henüz yeni tanıştığı bir arkadaşının doğum gününe giderken bir türlü ne giyeceğine karar veremez. Gittiği yerde insanların dikkatini çekmek ve bu şekilde var olmak ihtiyacı duyar. Kısacası o, gücünü narsistik yatırım yaptığı ötekilerin bakışındaki ışıltıdan almaya çalışır: *“Giyinmem bayağı zaman aldı, birkaç blucin giydim çıkardım. Hem farklı görünmek istiyordum, hem de onlardan biri olmak. Hazırlanınca aynaya baktım, bir an kendime yabancılaştım, otuzu geçmiş bir adam, hâlâ yakışıklı, saçları hâlâ gür.”* (Tunç, 2020, s. 254) Doğum gününe gittiği arkadaşına pahalı bir hediye almasının sebebi de başkaları tarafından kabul görmek ve hayran olunmak arzusudur. Arkadaşına hediyesini verdikten sonra onun ve sevgilisinin Osman'a gösterdiği yakınlık karşısında Osman'ın kendi kendine *“İlk kez gerçekten sevdiğimi hissettim, çok mutlu oldum.”* (Tunç, 2020, s. 256) demesi onun asıl ihtiyacını göstermesi bakımından önemli bir itiraftır. Osman gibi narsisist bir kişinin, karşısındakinden böyle olumlu bir yanıt aldığıda büyülenmeci kendiliği okşanır. Bu durum onun, abartılı teşhirci davranışlarını artırarak sürdürmesine neden olur. Bunun tersi bir durumda, yani ötekilerden olumlu değil de olumsuz bir karşılık aldığıda ise narsisist kişi kendini aşağılanmış hisseder. Kohut'a göre yetişkin bir bireyin kendiliğini abartma veya aşağılık duyguları arasında bocalama eğilimi göstermesinin sebebi, çocuklukta benlik saygısına yapılan travmatik saldırılardır (1966, s. 252). Bu saldırılar çocuğun büyülenmeci kendiliğini yatıştırması için çocuk ilerleyen yaşamında bu duyguları yaşar.

Osman'ın kamyon çarpması sonucu feci bir şekilde ölmesinin ardından kazanın görgü tanıkları ve arkadaşları ile yapılan röportajlarda onun para sıkıntısı çektiği zamanlar da dâhil büyülenmeci tutum ve davranışlarından ödün vermediği görülür. Kazanın görgü tanıklarından birisi Osman hakkında *“Ölünün arkasından konuşmak gibi olmasın ama burnu havada bir adamdı. Kulübe bir gelişi vardı, sanki hayır için yapıyor bu işi. Bir çalınlar... Bir şeyler.”* (Tunç, 2020, s. 29) derken; bir diğeri

“Ekmek parası peşinde birine benzemiyordu. Otel müşterisi gibiydi. Havalıydı çok.” (Tunç, 2020, s. 55) der. Zengin veya fakir olduğu her dönemde teşhirci görünüm sergileyen Osman’ın içinde aslında çocukluktan kalan kapanmaz bir yara vardır: “Çok hassas çocuktur Osman. Öyle gülerdi ederdi..dünya yansa bir çuval samanı yanmaz gibi görünürdü ama hiç öyle değildi aslında. İçine atardı. Kimseye hayır diyemez, kimseyle kavga edemez.” (Tunç, 2020, s. 167)

Narsisistik kişiler için diğerleri, kendilerine hizmet eden, işlerine yaradıklarında yanlarında tutulan; işlerine yaramadıklarında ise bir kenara atılan nesnelere. Onlar amaçlarına ulaşmak için başkalarını açıkça veya gizlice kullanır ve sömürürler (Lelord A. ve Christopher A. 2006, s. 122). Bunu yaparken ya karşıdaki üzerinde ideal bir figür rolüne bürünerek hâkimiyet kurmaya ya da karşıdaki kendinden güçlüyse ona bağımlı gibi gözükme çabı yaparlar. Bu uğraşlardan birincisine örnek olarak Osman’ın müzikten çok anlamamasına rağmen çevresine toplanan gençlere bu konuda liderlik yapması verilebilir. Genç müzisyenlerin sürekli olarak Osman’ı övmesi onun narsisistik duygularını okşar ve hayranlıkları onun başını döndürür (Tunç 2018b, s. 27). Kendisini tatmin eden duygular onun için o kadar önemlidir ki içlerinden birinin karısı Şebnem’e kur yapmasına bile bir şey demez. İkincisine örnek olarak ise borçlu olduğu bir zamanda karşısına çıkan zengin restoran sahibisiyle olan ilişkisinden bahsedilebilir. Maddi durumunun iyi olduğu zamanlarda yeni tanıştığı restoran sahibini küçümser ve onunla “köpekli lokantacı” diye alay eder Osman. Narsisist kişilerdeki bu alaycılık idealize edilmiş değerlerinin bulunmamasından kaynaklanır (Kohut, 1966, s. 269). Fakat çıkarları doğrultusunda bu alay tavrı tam tersine dönebilir. Osman da önceleri alay ettiği adamın gerçekten çok zengin olduğunu ve etrafındaki gençlerle gerçekleştirmek istediği planların suyunun başını tutan adam olduğunu öğrenir. Bu zamana kadar aşağılanan adam, artık borçlanılıp en lüksünden sofraya davet edilen ve yağcılık yapılan biri olur. Hatta Osman, adamın Şebnem’e sarkıntılık etmesine bile ses etmez. Diğer birkaç örnekte de görüldüğü üzere Osman, narsisistik ihtiyaçlarını gidermek adına karısını feda etmekten çekinmez. Bu da narsisistlerin aşk ilişkilerinde kıskanma duygusundan yoksun oldukları savını doğrular. Kıskanmadan yoksun olmak ise “(...) sıklıkla sadakatsizliği anlamsız kılarak kendini ötekine yeterince vermekteki acizliği gösterir.” (Kernberg, 2013, s. 213) Bu acizlik onların bencil davranışlarda bulunmalarını da beraberinde getirir. Fakat Osman’ın yaptığı bencillik karşı tarafı istismar etme boyutundadır. Craig Malkin’e göre “İstismar, öne çıkma veya kendini göstermek için, insanları incitmek de dâhil ne gerekiyorsa yapma yöntemidir.” (2017, s. 111) Nitekim Osman da, karısının duygularını hiç hesaba katmaz ve kendi huzuru için her şeyi yapmayı mübah görür.

Osman’ın iş hayatı da zayıf benliğinin gölgesi altındadır. Aslında onun dara düşünceye kadar doğru düzgün bir iş hayatı olmamıştır. O, hiçbir zaman gerçekleştiremeyeceği bir müzik grubunun hayaliyle ailesinden kalan mirası tüketmekle meşgul olur. Bir ara babası ona bir tanıdığının yanında iş bulur. Fakat bu iş hayatı çok kısa sürer. Çünkü narsisist kişiliklerin kendiliklerinde zayıflık olduğu için “Böyle kişiler ya kronik olarak hiç çalışmazlar, ya da yalnızca otomatik bir şekilde, yani haz almadan, inisiyatif koymadan, basitçe dışarıdan gelen taleplere ve yönlendirmelere tepki vererek, edilgençe çalışabilirler.” (Kohut, 2019, s. 114) Osman da babasının bulduğu işten hiç haz almaz ve bu işi ancak bir ay devam ettirebilir.

Osman, Necmi Bey öldüğünde rahatladığını düşünse de idealleştirilememiş bir ebeveynin eksikliğini hayatı boyunca yaşar. Jonice Webb’e göre “empati duygusu olmayan bir ebeveyn, zayıf ışık altında, soğuk aletlerle ameliyat yapan bir cerraha benzer. Sonuçlar büyük ihtimalle yaralara yol açar.” (2020, s. 44) Nitekim babasından beklediği aynalamayı bir türlü yaşayamayan Osman da içinde taşıdığı yaralarla babasına düşman bir evlat olur ki mezarı başında babasına “Kaldı ki ben kendi adıma senin ruhunu şad etmeyi hiç istemem, aksine, MUZZEP olsun isterim.” (Tunç, 2020, s. 192) diyerek nefretini dile getirir.

Osman, babasının ölümü ile onun kaderinden kaçabileceğini sansa da bunu başaramaz. Babası yüzünden kaybettiği annesinin eksikliğini de ömrü boyunca içinde taşır. Annesinden kalan eksiklikleri, anne ilgisini Şebnem’le gidermeye çalışır; fakat onu da kendi narsisistik ihtiyaçları yüzünden kaybeder. Onu yavaş yavaş içine çeken bataklık en sonunda tamamen yutar. Çevresinde bir zamanların en gözde adamı olan Osman, karnını doyurabilmek için çalıştığı bir gece kulübünün çıkışında kamyon çarpması sonucu hayatını kaybeder.

Sonuç

Bu çalışmada Heinz Kohut'un Kendilik Psikolojisi kuramı merkeze alınmış ve bu çerçevede Ayfer Tunç'un *Kapak Kızı, Yeşil Peri Gecesi* ve *Osman* romanlarındaki narsisist kişilik bozukluğu gösteren bazı karakterler incelenmiştir. Karakterlerin sergilemiş oldukları ruhsal sıkıntılarının kaynağını ve gelişimini anlamak bakımından Kohut'un kuramının yapılan çalışmada iyi bir çözümleme yöntemi olduğu düşünülmektedir. Ele alınan karakterlerde görülen büyüklenmeci davranışlar, eşduyum eksikliği, boşluk hissi, insanları kullanma gibi narsisist davranışların sebepleri bu çözümleme yöntemi ile ortaya konulmaktadır. Bu doğrultuda incelenen karakterlerin kendiliklerini tamamen kaybetmedikleri; fakat kendiliklerinin aşırı derecede hasar gördüğü tespit edilmiştir. Bu hasarın sebebi ise bahsi geçen tüm kahramanlarda görüleceği üzere çocuklukta yaşanan travmalardır. Ebeveynlerin çocuktaki aynalanma ihtiyacını yeterince karşılayamamaları sonucu çocukların büyüklenmeci kendiliklerini aşamadıkları ve toplumsal yapıya uyum sağlayamadıkları açıkça görülmektedir.

Ele alınan romanlarda patolojik narsisist bireyin kendisi ve çevresi üzerinde neden olduğu yıkım, yazar tarafından detaylı bir şekilde verilir. Şebnem'in, Osman'ın, Hülya Hanım'ın ve Necmi Bey'in özellikle güzellikleriyle, zenginlikleriyle veya mevkileriyle ön plana çıkması önemlidir. Zira bu yolla, yeterince gelişmiş bir kendilik saygısına sahip olamayan bireyin, neye sahip olursa olsun gerçek bir huzuru yakalayamayacağını net bir şekilde ortaya koyulmuş olur. Bu noktada Kohut'un kuramına göre önemli olan husus, çocuğun gelişimine uygun karşılıkların verilerek onun özsaygısı yüksek, elindekiyle mutlu olmasını bilen, gerçekçi amaç ve idealler peşinden giden bir birey olmasını kısacası sağlam bir kendiliğe sahip olmasını sağlamaktır. *Kapak Kızı, Yeşil Peri Gecesi* ve *Osman* romanlarında narsisist kişilik bozukluğu gösteren kahramanların hiçbirinin ailesinden gelişimini destekleyecek bir yardım alamadıkları görülür. Çalışmada dikkat çeken bir diğer unsur ise, narsisist bir ebeveynin çocuğunda da narsisistik kişilik bozukluğunun görülme ihtimalinin yüksek olduğudur.

Kaynakça

- Akhtar, S. (2017). *Acının kaynakları*. (1. Baskı). (E. O. Gezmiş, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Anlı, İ. (2010). *Psikanalizde narsisizm*. (1. Baskı). Nobel Tıp Kitabevleri.
- Behary, W. (2014). *Narsistle ateşkes*. (1. Baskı). (M. Caner ve N. Azizlerli, Çev.). Psikonet Yayınları.
- Gorday, P. J. (2000). The self psychology of Heinz Kohut: what's it all about theologically. *Pastoral Psychology*, XLVI, (6), 445-467.
- Göka, E. ve Beyazyüz, M. (2019). *Geçimsizler*. (1. Baskı). Timaş Yayınları.
- Homer, S. (2013). *Jacques Lacan*. (1. Baskı). (A. Aydın, Çev.). Phoenix Yayınları.
- İnci, H. (2014). *Ayfer Tunç'la karanlıkta kelimeler*. (1. Baskı). Can Yayınları.
- Karaca, Ş. (2019). *Kötücül kadın*. (1. Baskı). Akçağ Yayınları.
- Kernberg, O. (2013). *Aşk ilişkileri*. (2. Baskı). (A. Yılmaz, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Kernberg, O. (2016). *Sınır durumlar ve patolojik narsisizm*. (4. Baskı). (M. Atakay, Çev.). Metis Yayınları.
- Kohut, H. (1966). Forms and transformations of narcissism. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 14, 243-272.
- Kohut, H. (1984). *How does analysis cure*. Arnold Goldbergang and Paul E. Stephansky (Ed.). University of Chicago Press.
- Kohut, H. (1998). *Kendiliğin yeniden yapılanması*. (1. Baskı). (O. Cebeci, Çev.). Metis Yayınları.
- Kohut, H. (2019). *Kendiliğin çözümlenmesi*. (4. Baskı). (C. Atbaşoğlu, B. Büyükkal ve C. İşcan, Çev.). Metis Yayınları.
- Lelord, F. ve Christophe, A. (2006). *"Zor Kişilikler"le yaşamak*. (15. Baskı). (R. Madenci, Çev.). İletişim Yayınları.

- Lowen, A. (2016). *Narsisizm gerçek benliğin inkârı*. (2. Baskı). (T. Çetin, Çev.). Cem Yayınevi.
- Malkin, C. (2017). *Narsisizme yeni bir bakış*. (1. Baskı). (S.Arslanpay, Çev.). İletişim Yayınları.
- Masterson, J. F. (2016). *Narsisistik ve borderline kişilik bozuklukları*. (2. Baskı). (B. Açıl, Çev.). Litera Yayıncılık.
- May, R. (2015). *Kendini arayan insan*. (9. Baskı). (K. Işık, Çev.). Okyanus Yayınları.
- Reik, T. (2006). *Aşk ve şehvet üzerine I*. (1. Baskı). (A. Kılıçoğlu, Çev.). Say Yayınları.
- Schmidt, A. (2019). Kernberg ve Kohut'un narsisistik kişilik bozukluğu kuramlarının karşılaştırması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, XXX, (2), 137-141.
- Tunç, A. (2018a). *Kapak kızı*. (9. Baskı). Can Yayınları.
- Tunç, A. (2018b). *Yeşil peri gecesi*. (10. Baskı). Can Yayınları.
- Tunç, A. (2020). *Osman*. (1. Baskı). Can Yayınları.
- Tura, S. M. (2017). *Günümüzde psikoterapi*. (3. Baskı). Metis Yayınları.
- Webb, Dr. J. (2020). *Çocuklukta ihmalin izi: boşluk hissi*. (9. Baskı). (G. Arıkan, Çev.). Sola Unitas Yayınları.